

УДК 658.15

Боднар О. А., асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Кучер В. А., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розглянуто суть фінансових ресурсів підприємств аграрної сфери, особливості їх формування. Систематизовано теоретичні погляди вчених-економістів щодо визначення поняття «фінансові ресурси», досліджено їх сутність, форми та значення для забезпечення розширеного відтворення аграрних підприємств.

Проаналізовано взаємозв'язок джерел формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств з їх фінансово-економічною діяльністю. Запропоновано класифікацію джерел формування фінансових ресурсів та при детальному її аналізі встановлено види фінансових (грошових) відносин, які виникають в сільськогосподарських підприємствах. Установлено та розділено за категоріями чинники впливу на фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств. Визначено організаційно-правові форми агробізнесу, досліджено їхні особливості та проаналізовано переваги і недоліки становлення підприємств різних форм власності.

Розглянуто особливості формування фінансових ресурсів у світовій практиці і запропоновано ряд фінансових інструментів, які можуть використовувати сільськогосподарські підприємства України. Проаналізовано державні програми фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу і запропоновано основні напрямки подальшого розвитку системи державної підтримки фінансового механізму у сільському господарстві України.

Ключові слова: фінанси, ресурси, класифікація, джерела, грошові доходи, організаційно-правові форми, аналіз, фінансові інструменти.

Боднар Е. А., ассистент кафедры финансов, банковского дела и страхования, Николаевский национальный аграрный университет, г. Николаев, Украина

Кучер В. А., соискатель высшего образования учетно-финансового факультета, Николаевский национальный аграрный университет, г. Николаев, Украина

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Рассмотрена сущность финансовых ресурсов предприятий аграрной сферы, особенности их формирования. Систематизированы теоретические взгляды ученых-экономистов относительно определения понятия «финансовые ресурсы», исследованы их сущность, формы и значение для обеспечения расширенного воспроизводства аграрных предприятий. Проанализирована взаимосвязь источников формирования финансовых ресурсов сельскохозяйственных предприятий по их финансово-экономической деятельности. Предложена классификация источников формирования финансовых ресурсов и при детальном ее анализе установлены виды финансовых (денежных) отношений, которые возникают в сельскохозяйственных предприятиях.

Установлены и разделены по категориям факторы влияния на финансовое обеспечение сельскохозяйственных предприятий. Определены организационно-правовые формы агробизнеса, исследованы их особенности и проанализированы преимущества и недостатки становления предприятий различных форм собственности. Рассмотрены особенности формирования финансовых ресурсов в мировой практике и предложен ряд финансовых инструментов, которые могут использовать сельскохозяйственные предприятия Украины.

Проанализированы государственные программы финансовой поддержки предприятий агропромышленного комплекса и предложены основные направления дальнейшего развития системы государственной поддержки финансового механизма в сельском хозяйстве Украины.

Ключевые слова: финансы, ресурсы, классификация, источники, денежные доходы, организационно-правовые формы, анализ, финансовые инструменты.

Bodnar O., Assistant Professor, Department of Finance, Banking and Insurance, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv, Ukraine

Kucher V., applicant for higher education of Accounting and Finance faculty, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv, Ukraine

FORMATING SPECIAL FINANCIAL FEATURES RESOURCES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS

The essence of financial resources of enterprises of agrarian sphere, peculiarities of their formation are considered. Theoretical views of scholars-economists on the definition of "financial resources" are systematized, their nature, forms and meaning have been investigated to ensure the expanded reproduction of agricultural enterprises.

The interrelation of sources of formation of financial resources of agricultural enterprises with their financial and economic activities were analyzed. The classification of sources of formation of financial resources is proposed and its detailed analysis of the types of financial (cash) relations which arise in the agricultural enterprises are established.

A number of characteristics of agriculture, which affects its functioning in conditions of market economy, was identified. The factors influencing financial security of agricultural enterprises are established and categorized. The organizational and legal forms of agribusiness have been determined and the advantages and disadvantages of the formation of enterprises of different ownership forms have been analyzed. There are several organizational forms of entrepreneurial activities in agriculture: an individual, partnership, corporate.

The peculiarities of formation of financial resources in the world practice are considered, and a number of financial instruments that may use the agricultural enterprises of Ukraine are offered. There is one of the most effective tool for attracting enterprises with large amounts of financial resources was offered and its importance to the agricultural private enterprises was substantiated.

Attention to the impact of modern globalization processes with the financial support of the enterprises of agrarian sphere was drawn. The state programs of financial support of agricultural complex were analyzed and the main directions of further development of the system of state support of the financial mechanism in agriculture of Ukraine were offered.

Keywords: finance, resources, classification, sources, cash income, legal forms, analysis, and financial instruments.

JEL Classification: Q14; G38.

Постановка проблеми. Для забезпечення успішного функціонування в ринкових умовах кожен господарюючий суб'єкт повинен приділяти увагу різним аспектам своєї діяльності. Одним з головних аспектів є формування джерел фінансування виробничих, соціальних та інвестиційних потреб. Кардинальні зміни в економічній та фінансовій сферах, що відбулися за останній час в Україні, змушують замислитись про існуючі теоретичний і методичний підходи щодо вибору джерел фінансування. Крім того, потребують переосмислення вже сформовані уявлення про співвідношення використовуваних фінансових ресурсів протягом певного періоду часу.

В сучасних економічних умовах одним з найважливіших завдань сільськогосподарських підприємств є розроблення усвідомленої фінансової політики, хоча ще кілька років тому цьому питанню не приділялося належної уваги. Підприємства прагнули залучити будь-які кошти, часто без необхідного аналізу наслідків подібних кроків. У зв'язку з цим особливої уваги потребує вивчення сутності фінансових ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Поняття фінансових ресурсів підприємства розглядається в працях таких вчених-фінансистів, як: О. Богма та А. Павлова [1], Т. Васюник [2], Т. Григораш, Я. Губенко та К. Панич [3], М. Дмитришин та М. Данилишин [4], Н. Матвеева та П. Первухін [5], К. Мельничук та А. Сігайнов [6], С. Мочерний [7], С. Рекрут [8], О. Силка [9] та інші. Їх роботи присвячені дослідженню змісту фінансових ресурсів, їх складу, джерелам та чинникам зростання. Однак дослідження показали, що теоретичні розробки сучасної фінансової науки не дають чіткого визначення поняття «фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств».

Формулювання цілей дослідження.

Метою статті є дослідити сутність фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, їх класифікацію, розглянути особливості їх формування. Виявити взаємозв'язок джерел

формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств з їх фінансово-економічною діяльністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Так як фінанси є сукупністю економічних відносин, пов'язаних з системою утворення та використання фондів грошових ресурсів для задоволення потреб розширеного відтворення [7], під фінансовими ресурсами слід розуміти ресурси, що мають грошову форму, на відміну від матеріальних, трудових і природних ресурсів. Це положення безпосередньо впливає із сутності фінансів як певної сукупності грошових розподільних відносин.

Фінансові ресурси розглядають як специфічну форму грошових відносин, яка знаходить своє втілення в сукупності доходів, накопичень і відрахувань, наявних у власності і розпорядженні суб'єктів господарювання. Грошова форма фінансових ресурсів вимагає постійного забезпечення збалансованості та взаємозв'язку фінансових, матеріальних, трудових та інших ресурсів, дотримання пропорцій їх формування та використання.

У сучасних трактуваннях поняття «фінансові ресурси» простежується можливість визначення специфічних ознак, які дозволяють виділити їх із загального обсягу коштів. Під фінансовими ресурсами розуміють надходження, які акумулюються підприємством за рахунок власного і позикового капіталу до грошових фондів з метою забезпечення розширеного відтворення шляхом трансформації їх в інші види ресурсів [5]. За іншим визначенням, фінансові ресурси – це власні або позичені кошти, які є на підприємстві, тобто всі активи підприємства – необоротні й оборотні [3].

Дослідження визначень різних авторів показали, що фінансові ресурси – це складна дефініція, яку не можна повністю ототожнювати з грошовими коштами. При цьому досить складно виділити чіткий критерій, на основі якого можна встановити кількісні межі фінансових ресурсів і охарактеризувати їх специфіку на відміну від категорії «грошові кошти».

Більшість економістів, з яким ми повністю розділяємо думку, справедливо вважають, що фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств – це грошові доходи і надходження, що знаходяться в розпорядженні суб'єкта господарювання та призначені для виконання фінансових зобов'язань, фінансування поточних витрат і витрат, пов'язаних з розширенням виробництва і економічним стимулюванням працюючих сільськогосподарського товаровиробника. Фактично кожен господарюючий суб'єкт залучає фінансові ресурси, використовуючи для цього різні джерела

фінансування. Матеріальною основою всіх залучених фінансових ресурсів є кошти, але кожне джерело фінансування має певні особливості і по-різному впливає на сьогодишнє і майбутнє становище підприємства. Тому дуже важливо, щоб підприємство здійснювало усвідомлену фінансову політику при виборі комбінації джерел фінансування і могло б оцінювати наслідки такої політики.

Узагальнююча класифікація джерел фінансування, що приводяться в працях вітчизняних економістів, представлена на рис. 1.

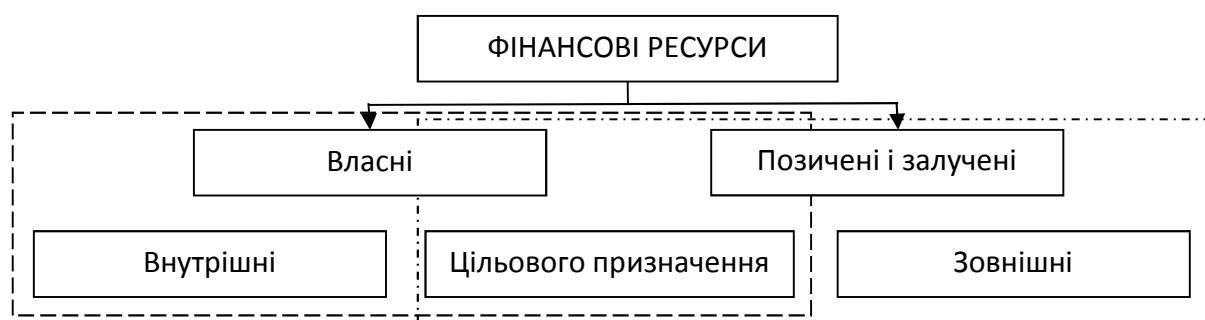


Рисунок 1 – Склад фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств

Джерело: авторська розробка із використанням [6]

Розширюючи і уточнюючи наведену класифікацію зазначимо, що при формуванні фінансових ресурсів сільськогосподарські підприємства мають такі види фінансових (грошових) відносин:

- між власниками і підприємством в момент її створення;
- між підприємством і його власниками в процесі функціонування підприємства (включаючи можливу ліквідацію або банкрутство);
- між господарюючим суб'єктом і іншими організаціями і установами (включаючи кредитні, страхові);
- між підприємством і його працівниками при наданні останніми фінансових ресурсів підприємству на різній основі (розміщення цінних паперів, відстрочка платежу по поставкам сировини і матеріалів, заробітної плати і т. ін.).

Особливостями таких відносин є те, що рух грошових коштів відбувається або від

власника того чи іншого фінансового ресурсу в організацію, або від підприємства до власника цього ресурсу в разі виплати винагороди за його використання. На початкових етапах розвитку підприємства переважає рух грошових коштів від власників-засновників до підприємства, а в подальшому – навпаки.

При формуванні фінансових ресурсів виділяються наступні основні їх види:

- 1) по відношенню до підприємства: внутрішні і зовнішні;
- 2) по відношенню до власників підприємства: власні і позикові;
- 3) за термінами використання: короткострокові і довгострокові;
- 4) за типом винагороди: з фіксованою ціною і з плаваючою ціною.

Весь комплекс фінансових відносин підприємства проявляється в русі грошових коштів і знаходить своє відображення у формуванні та використанні фінансових

ресурсів господарюючого суб'єкта. Отже, фінансові ресурси підприємства формуються в залежності від того, яким чином суб'єкт господарювання вибудовує свої відносини.

Сільське господарство як галузь матеріального виробництва має ряд особливостей, що позначаються на його функціонуванні в умовах ринкової економіки, а отже, доцільно відмітити деякі характерні чинники впливу на фінансові ресурси, які притаманні даній галузі: сезонність; значна тривалість виробничого циклу; підвищена потреба в кредитних ресурсах; широке використання оренди землі, специфічні правила формування і використання у різних організаційно-правових формах господарств (рис 2).

Усі виділені чинники тісно взаємопов'язані між собою. Так, трансформаційна здатність фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств у більшості випадків активізується у періоди сезонної потреби у виробничих та інвестиційних ресурсах або страхування від фінансових ризиків, що в свою чергу забезпечується їх високою ліквідністю. А фінансові ресурси як об'єкт купівлі-продажу, права власності і розпоряджання відповідно стають джерелом доходу для підприємства.

Водночас, формування і використання фінансових ресурсів суттєво залежить від організаційно-правової форми господарювання сільськогосподарських підприємств.

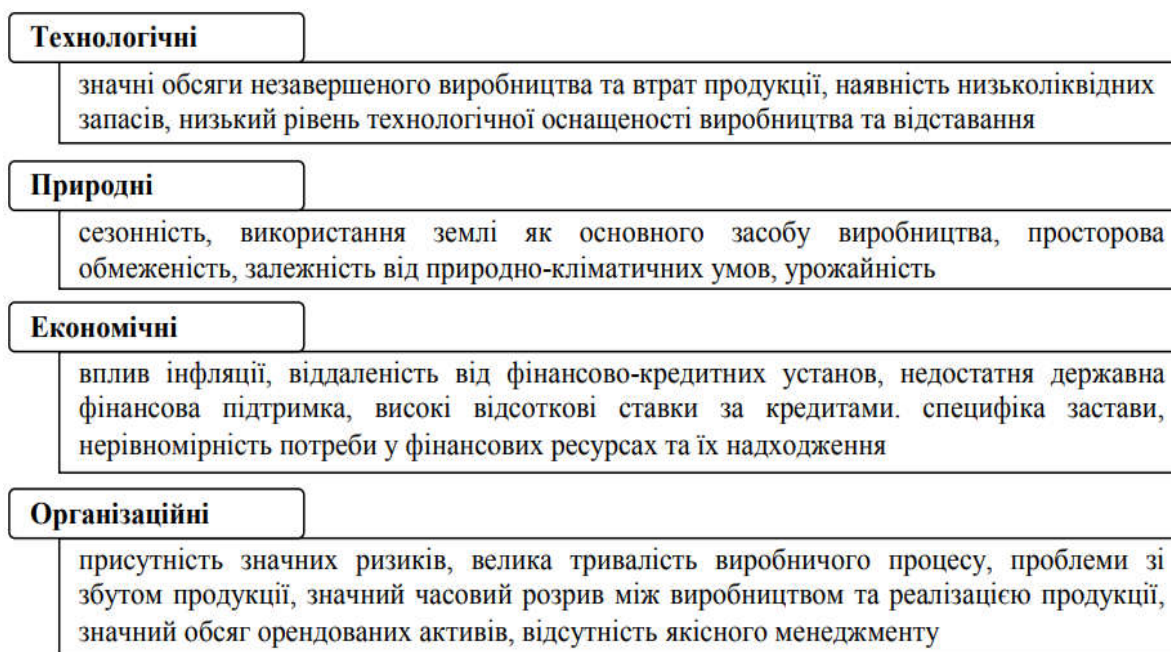


Рисунок 2 – Чинники впливу на фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств

Джерело: адаптовано автором [10]

Згідно ст. 63 Господарського кодексу України [11] та особливостей реформування аграрного сектору, сільськогосподарські підприємства представлені декількома групами господарських формувань: господарські товариства (акціонерні товариства та товариства з обмеженою відповідальністю), приватні підприємства,

фермерські господарства, сільськогосподарські виробничі кооперативи, державні підприємства та інші формування.

У цілому, кожна з форм організації бізнесу в сільському господарстві поряд з іншими має свої переваги та недоліки щодо можливостей формування і використання фінансових ресурсів (табл. 1).

Варто відмітити видиму схожість основних засад процесу управління фінансовими ресурсами у фермерських господарствах та приватних підприємствах, де невеликі обсяги фінансових ресурсів оперативно і цілеспрямовано розподіляються одноосібним власником, який максимально зацікавлений в ефективному їх використанні.

Таблиця 1 Порівняльна характеристика можливостей фінансування сільськогосподарських підприємств різних організаційно-правових форм

	Переваги	Недоліки
Господарські товариства	<ul style="list-style-type: none"> - можливість залучення дрібних інвесторів; - можливість емісії облігацій (для АТ ще й акцій та опціонів на акції); - обмежена відповідальність акціонерів; - прозорість і публічність звітності; - приваблива дивідендна політика. 	<ul style="list-style-type: none"> - недостатня розвиненість вторинного ринку цінних паперів (відсутність ринку торгівлі частками ТОВ); - можливість конфліктних ситуацій між власниками товариства; - недовіра населення до акцій та облігацій як об'єкта вкладання капіталу.
Державні підприємства	<ul style="list-style-type: none"> - фінансування за рахунок власних (спеціального фонду) та державних коштів (загального фонду); - постійне планування діяльності та процесу фінансування; - суворий державний контроль за використанням і збереженням майна. 	<ul style="list-style-type: none"> - керівництво наймане і часто не достатньо зацікавлене в отриманні максимального ефекту; - підприємство не може бути членом кооперативу чи засновником інших суб'єктів підприємницької діяльності; - витрачання фінансових ресурсів згідно затвердженого кошторису.
Приватні підприємства	<ul style="list-style-type: none"> - одноосібне оперативне управління; - відповідальність власника в межах власності підприємства; - не визначений законодавством мінімальний розмір статутного фонду. 	<ul style="list-style-type: none"> - обмеженість додаткового залучення власного капіталу ресурсами власника; - обсяги кредитних ресурсів обмежуються невеликими обсягами власного капіталу.
Фермерські господарства	<ul style="list-style-type: none"> - одноосібне оперативне управління; - відповідальність власника в межах власності господарства; - можливість використання державної підтримки. 	<ul style="list-style-type: none"> - обмеженість власного капіталу коштами однієї сім'ї; - важко доступність довгострокових фінансових вкладень; - не кваліфікованість фермера в питаннях організації виробництва, обліку і звітності.

Джерело: авторська розробка з використанням [11]

З фінансової точки зору, перевагою господарських товариств є те, що їх статутний капітал формується завдяки внесків засновників у межах їх частки у вигляді матеріальних і нематеріальних цінностей. Це забезпечує значні обсяги початкових фінансових ресурсів як основу для масштабного виробництва.

Отже, можна виокремити такі організаційні форми підприємницької діяльності у АПК: індивідуальна, партнерська, корпоративна, які яскраво проявляються у процесі фінансування відповідних сільськогосподарських підприємств.

Однак, як у цілому по галузі, так і у існуючих організаційно-правових форм

підприємств, діюча процедура формування та використання фінансових ресурсів є недовершеною і потребує суттєвого удосконалення. В цьому аспекті позитивні корективи може внести зарубіжний досвід.

Світова практика пропонує низку фінансових інструментів для розширення аграрного бізнесу. Зокрема, в Україні правомірним є використання таких інструментів як: синдиговані кредити, аграрні розписки, експортне кредитування, двосторонні кредити, банківські інструменти торгового фінансування (гарантії, акредитиви), складські свідоцтва, FCR (Forwarder's Certificate of Receipt), еврооблігації, IPO (initial public offering).

Особливості їх застосування та обігу дають змогу виробникам, трейдерам, експортерам та імпортерам обирати зручний та оптимальний спосіб фінансування свого розвитку.

На наш погляд, серед вищезазначених інструментів одним із найбільш дієвих для залучення підприємством великих обсягів фінансових ресурсів є перетворення приватного підприємства у акціонерне товариство з наступною швидкою акумуляцією власного капіталу шляхом емісії акцій на фондовому ринку. У світовій практиці така процедура носить назву IPO. При такому розміщенні компанія прагне продати пакет своїх акцій інвесторам на біржі як з метою отримання фінансового вливання для розвитку, так і для того, щоб за котируваннями акцій на біржі визначити свою капіталізацію чи реальну ринкову вартість або з метою підвищення свого інвестиційного рейтингу, для доступу до інших недорогих джерел фінансування.

Однак, доступ до публічного ринку капіталів і залучення інвестицій мають винятково великі гравці, а дрібні задовольняються кредитним ресурсами і власним капіталом акціонерів.

Проблеми достатнього забезпечення фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств і підвищення ефективності їх використання носять глибокий, масштабний та всеохоплюючий характер. Нестабільність фінансового забезпечення підприємств аграрної сфери ускладнюється впливом сучасних глобалізаційних процесів. Відтік іноземних інвестицій, нестабільність курсу світових валют, обмеженість міжнародних кредитних ресурсів створюють складні умови адаптації фінансів аграріїв до сучасних стандартів функціонування в рамках національної та світової фінансової системи.

Тому в Україні були створені і уже діють ряд державних програм фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу. Усі без винятку сільськогосподарські підприємства України

користуються фінансовою підтримкою із загального фонду державного бюджету у сфері виробництва продукції тваринництва та рослинництва, лізингу сільськогосподарської техніки, селекції та створення сортового запасу насіння, здійснення протиепізоотичних заходів у тваринництві та підтримки підприємствам, що функціонують у складних кліматичних умовах.

Основними напрямками подальшого розвитку системи державної підтримки фінансового механізму у сільському господарстві України можуть стати [12]:

1) спрямування інвестиційних ресурсів не лише у виробництво, але й на розвиток соціальної сфери села та сільських територій;

2) формування більш ефективних принципів розподілу бюджетних коштів з контролем їх використання та недопущенням корупції;

3) запровадження дієвого механізму співпраці сільськогосподарських товаровиробників та державних організацій і підприємств;

4) організація постійного контролю за ефективністю виконання діючих бюджетних програм.

Усі вище зазначені галузеві особливості діяльності сільськогосподарських підприємств доцільно враховувати як при формуванні обліково-інформаційної системи забезпечення фінансового менеджменту в аграрному секторі економіки, так і у процесі імплементації результатів моніторингу реальних тенденцій формування і використання фінансових ресурсів та формуванні логічної моделі управління капіталом аграрних підприємств.

Висновки. У процесі систематизації теоретичних поглядів вчених-економістів на визначення поняття «фінансові ресурси» виділено сутнісний підхід. Під фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств розуміються грошові доходи і надходження, що знаходяться в розпорядженні суб'єкта господарювання і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат по

розширеному відтворенню і економічному стимулюванню працюючих.

Формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств знаходиться в прямій залежності від особливостей сільськогосподарського виробництва, які впливають на організацію цих процесів. Найбільш істотними чинниками впливу доцільно визначити такі об'єктивні ознаки

кругообігу фінансових ресурсів в аграрній сфері, як: сезонне розмежування періодів здійснення витрат і одержання доходів; тривалий виробничий цикл; висока ризиковість функціонування та суб'єктивні особливості управлінського впливу на фінансове забезпечення суб'єктів господарювання.

Література:

1. Богма О. С. Особливості управління фінансовими ресурсами вітчизняних підприємств / О. С. Богма, А. С. Павлова // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – №1(13). – С. 195–199.
2. Васюник Т. І. Роль фінансових ресурсів у відтворенні основного капіталу / Т. І. Васюник // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – 2017. – Вип. 23(1). – С. 47–50.
3. Григораш Т. Ф. Формування джерел фінансових ресурсів підприємства та управління ними / Т. Ф. Григораш, Я. Я. Губенко, К. В. Панич // Молодий вчений. – 2014. – № 11(14). – С. 54–56.
4. Дмитришин М. В. Формування системи ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства / М. В. Дмитришин, М. М. Данилишин // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2015. – Вип. 11(2). – С. 131– 138.
5. Матвеева Н. В. Напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємств / Н. В. Матвеева, П. К. Первухін // Наука й економіка. – 2016. – Вип. 2. – С. 17–21.
6. Мельничук К. В. Економічна сутність фінансових ресурсів підприємства та їх класифікація / К. В. Мельничук, А. О. Сігайнов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – №10. – С. 91-95.
7. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник / С. В. Мочерний. – Л. : Світ, 2005. – 616 с.
8. Рекрут С. В. Оптимізація та ефективність використання фінансових ресурсів у процесі інноваційної діяльності / С. В. Рекрут // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – №7/8. – С. 72-75.
9. Силка О. С. Управління фінансовими ресурсами підприємства [Електронний ресурс] / О. С. Силка. – Режим доступу : <http://nauka.zinet.info/8/sylka.php>.
10. Олійник К. А. Фінансове забезпечення малих сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.04 / К. А. Олійник. – Миколаїв, 2013. – 23 с.
11. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
12. Антонєць Т. В. Особливості формування інвестиційних ресурсів у сільському господарстві [Електронний ресурс] / Т. В. Антонєць. – Режим доступу: http://www.znau.edu.ua/visnik/2013_12_2/216.pdf.

References:

1. Bohma, O. S. and Pavlova A. S. (2012), "Osoblyvosti upravlinnia finansovymy resursamy vitchyznianskykh pidpryemstv", *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu*, vol. 1, no. 13, pp. 195–199.
2. Vasiunyk, T. I. (2017), "Rol' finansovykh resursiv u vidtvorenni osnovnoho kapitalu", *Naukovyj visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii : Ekonomika i menedzhment*, vol. 1, no. 23, pp. 47–50.
3. Hryhorash, T. F. Hubenko, Ya. Ya. and Panych, K. V. (2014), "Formuvannia dzherel finansovykh resursiv pidpryemstva ta upravlinnia nymy", *Molodyj vcheny*, vol. 11, pp. 54–56.
4. Dmytryshyn, M. V. and Danylyshyn M. M. (2015), "Formuvannia systemy efektyvnoho upravlinnia finansovymy resursamy pidpryemstva", *Aktual'ni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, vol. 11, pp. 131– 138.
5. Matveieva, N. V. and Pervukhin, P. K. (2016), "Napriamy pidvyschennia efektyvnosti vykorystannia finansovykh resursiv pidpryemstv", *Nauka j ekonomika*, vol. 2, pp. 17–21.
6. Mel'nychuk, K. V. and Sihajnov, A. O. (2014), "Ekonomichna sutnist' finansovykh resursiv pidpryemstva ta ikh klasyfikatsiia", *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 10, pp. 91-95.
7. Mochernyj, S. V. (2005), *Ekonomichnyj entsyklopedychnyj slovnyk* [Economic Encyclopedia Dictionary], Lviv, Svit, Ukraine.
8. Rekrut, S. V. (2013), "Optyimizatsiia ta efektyvnist' vykorystannia finansovykh resursiv u protsesi innovatsijnoi diial'nosti", *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 7/8. pp. 72-75.

9. Sylka, O. S. (2016), "Management of financial resources of the enterprise", *nauka.zinet.info*, [Online], available at: <http://nauka.zinet.info/8/sylka.php> (Accessed 1 December 2017).
10. Olijnyk, K. A. (2013), "Financial support of small agricultural enterprises", Ph.D. Thesis, Economy and management of enterprises (by type of activity), MNAU, Mykolayiv, Ukraine.
11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "The Commercial Code of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (Accessed 1 December 2017).
12. Antonets' T. V. (2013) Features of the formation of investment resources in agriculture", *Bulletin of the Zhytomyr National Agroecological University* [Online], vol. 1, available at: www.znau.edu.ua/visnik/2013_12_2/216.pdf (Accessed 1 December 2017).



Ця робота ліцензована *Creative Commons Attribution 4.0 International License*